

Letkun kyläsuunnitelma

Kyläsuunnitelman laadinnasta ovat vastanneet Letkun kylätoimikunta ja Letkun maamiesseura ry sekä Kyläprohvahanke yhteistyössä Tammelan kunnan kanssa. Kyläsuunnitelma päivitetään ja sen toteutumista seurataan vuosittain. Päivitetty kyläsuunnitelma tai sen tiivistelmä jaetaan vuosittain joka talouteen kyläkokouksen jälkeen. Kunnan kyläyhteyshenkilölle toimitetaan vuosittain päivitetty kyläsuunnitelma seurantatietoineen.

Letkun kylän kyläsuunnitelma

Letkun kylä sijaitsee luonnonkauniissa ja Hakkapeliittahengestään tunnetussa Tammelan kunnassa, eteläisessä Suomessa. Kylä on syntynyt Suomen vanhimman ja tunnetuimman kauppatie, Hämeen Härkätien varrelle. Yli tuhat vuotta liikennöity ja edelleen käytössä oleva tie kulkee aivan Letkun kylän halki Turusta Hämeenlinnaan. Kerrotaan Letkun saaneen nimensä äänestä, joka kuului, kun härkien vetämillä raskailla rattailla lautakuormat pitivät litkun-latkun-letkun –ääntä epätasaisella tiellä. Paitsi Härkätien varressa, Letku sijaitsee myös 2-tien läheisyydessä. Erinomaiset kulkuyhteydet vievät Letkulta noin tunnissa Helsinkiin, Tampereelle tai Turkuun. Lähimpiin kaupunkeihin Somerolle on 12 km ja Forssaan 20 km. Tammelan keskustaan on suurinpiirtein sama matka kuin Forssaan. Kylä on on rauhallinen ja viihtyisä asuinympäristö, jossa on kaksiopeettajainen pieni kyläkoulu ja jonka tuntumassa on hyvät luontoharastus-, retkeily- ja ulkoilumahdollisuudet mm. Eerikkilän Urheiluopistossa, Liesjärven kansallispuistossa, Torronsuolla ja Letkulla sijaitsevassa Hämeen Luontokeskuksessa.

Väestö ja asuminen

Kylässä on noin 176 vakituista taloutta ja 380 asukasta. Kesämökkejä on noin 300 kylän lukuisien järvien rannalla ja kuivalla maalla. Kylän väestö ikääntyy, mutta viime vuosina kylälle on muuttanut useita lapsiperheitä. Kylälle tarvittaisiin lisää uusia lapsiperheitä turvaamaan kyläkoulun säilyminen. Myös kylän muut palvelut tarvitsevat vähintään nykyisen väestöpohjan säilyttämisen, mutta mieluummin hieman enemmän asukkaita kuin nykyisin kylällä on. Kylän kesämökkiasutus tuo kylän palveluille käyttöä erityisesti kesäaikaan. Uusia asukkaita on mahdollista hankkia kylälle, koska osa kylän maanomistajista on halukkaita myymään tonttimaata uusille tulijoille. Kylästä on tehty TOIMI -hankkeen aikana palvelu- ja tontiesite, joita voidaan käyttää kylän markkinoimisessa uusille asukkaille. Lisäksi kylällä on omat kotisivut www.letku.fi.

Ongelmat: Väestöpohjan riittävyden turvaaminen peruspalveluille

Tavoitteet: Jatketaan kylän markkinointia uusille asukkaille. Pidetään tonttitarjonta koko ajan monipuolisena ja selvitetään kyläkaavan/osayleiskaavan tekemistä Letkun keskustaan kyläkaupan ja koulun läheisyyteen. Markkinoidaan kylää erityisesti lapsiperheille kyläkoulun oppilasmäärän turvaamiseksi.

Toimenpiteet:

Tonttipäivät kerran vuodessa, keväällä huhti-toukokuussa.

Kylän ja tonttien markkinointi kotisivujen kautta, www.letku.fi.

Tonttien markkinoinnin tehostaminen Mc-Tonttimarkkinat –palvelun kautta, linkitys Tammelan kunnan sivuilta, Hämeen Kylien Kotirekisterin kautta Etuovi.comissa.

Suoramarkkinoinnin kohdistaminen eri kohderyhmille.

Esilläoloa eri medioissa lisätään; muuttajatarinoita, kyläpahtumien esilletuontia.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset ja maanomistajat yhteistyössä kylän tonttivastaavan kanssa

Letkun kyläsuunnitelma

Elinkeinot

Kylällä on vain muutama maatila, joita viljellään päätoimisesti. Suurin osa viljelijöistä käy muualla töissä maanviljelyn lisäksi. Maatiloilla on jonkin verran sivuelinkeinoja ja myös muuta yritystoimintaa. Kylän isoimmat yritykset työllistävät ulkopuolisia henkilöitä. Maatalouden kannattavuuden heikkeneminen lisää tarvetta kehittää sivuelinkeinoja ja yritystoimintaa. Myös työmatkaliikenteen kallistuminen lisää tarvetta kehittää työpaikkoja kylälle tai kylän lähialueille. Suurin osa kyläläisistä käy kylän ulkopuolella töissä.

Ongelmat: Kylän elinkeinot kaipaavat lisäkehittämistä

Tavoitteet: Kehitetään kylän sivuelinkeinoja ja muuta yritystoimintaa. Houkutellaan kylälle uusia yrittäjiä sopivilla tonteilla ja tiloilla. Selvitetään mahdollisuutta rakentaa yritystoiminnalle hallitiloja kylälle. Markkinoidaan kylän yrityksiä kotisivuilla ja palveluesitteellä.

Toimenpiteet:

Kartoitetaan yritystoimintaan sopivia tontteja kylältä.

Pidetään kylän palvelusite ajan tasalla sekä netissä että paperiversiona ja jaossa kyläkaupalla.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset ja kylän yrittäjät

Palvelut

Kylällä toimii oma kyläkoulu, jossa on 20 oppilasta. Oppilasmäärä on ollut viime vuosina laskeva, mutta nousee oppilasennusteiden mukaan parissa vuodessa yli kolmenkymmenen. Kyläkoulun jatkumisen turvaaminen vaatii uusien lapsiperheiden aktiivista hankintaa kylälle. Kyläkoulun valtteja on Eerikkilän urheiluopiston liikuntatilat, joita koululaiset voivat käyttää liikuntatunneilla. Koulu on saanut sponsoriapua kuljetuskustannuksiin. Eerikkälän liikuntatiloja käyttävät myös muut kyläläiset. Kyläkoulu voisi erikoistua luontoon tai urheiluun.

Kylän päivähoidopalvelut vastaavat nykyistä tarvetta. Kylällä on kaksi yksityistä ja kunnallinen perhepäivähoitopaikka. Koululaisille on järjestetty iltapäivähoito. Nuorisolla on omat kokoontumistilat kylätalolla ja toiminnasta vastaavat vetäjät. Kunta on järjestänyt nuorisolle kiertävää nuorisokahvilatoimintaa. 4H-kerho järjestää kylän nuorimmille retkiä, toimintapäiviä ja muuta toimintaa.

MLL:n perhekahvila kokoontuu kylätalolla tarjoten vanhemmille mahdollisuuden tavata toisia vanhempia sekä vaihtaa kokemuksia ja kuulumisia heidän kanssaan. Samalla lapsille löytyy tekemistä ja kavereita. Perhekahvila toimii myös linkkinä uudelle paikkakunnalle muuttaneelle, siellä pääsee tutustumaan alueen lapsiperheisiin ja kotiutumaan paikkakunnalle.

Kylän palvelupäivä järjestetään kylätalolla kaksi kertaa kuussa. Päivän ohjelmaan kuuluu kevytjumppa, ruokailu, terveydenhoitajan vastaanotto kerran kuussa verenpaine- ja sokerimittauksineen sekä reseptin uusimispalveluineen. Tilauksesta paikalla on myös kampaaja- ja kosmetologipalvelut. Palvelupäivä on suunnattu ikäihmisille, mutta siihen voivat osallistua kaikki kyläläiset ja lähikylien asukkaat. Kuljetus palvelupäivään järjestyy tarvittaessa.

Diakonia-seurakuntapiiri kokoontuu kylätalolla kerran kuussa seurakunnan diakonissan johdolla. Silloin on myös mahdollista mittauttaa verenpaineensa. Diakonia-lähetyspiiri kokoontuu kodeissa kerran kuussa ja kesäisin luonnossa, esim. metsän keskellä tai järven rannalla. Kunnan kotisairaanhoidaja käy tarvittaessa kotikäynneillä. Yli 70-vuotiaita on kylällä noin 30 henkilöä.

Kyläläisillä on jumppavuoro Eerikkilässä kaksi kertaa viikossa. Lentopalloa voi käydä pelaamassa Riivi-
valkaman urheilutalolla kerran viikossa. Kevytjumppa järjestetään kylätalolla joka viikko.

Kesäaikaan Härkätien Teatteri kerää kaikki näyttämöharrastuksesta kiinnostuneet ja tarjoaa myös tilaisuuden oman historian tuntemiseen sekä tekijöilleen että yleisölle. Kuvaelmien lähtökohtana ovat todelliset tapahtumat ja henkilöt niin pitkälle kuin tietoa on olemassa. Roolin saavat kaikki halukkaat ja mukaan voi tulla vaikka koko perhe.

Letkun kyläsuunnitelma

Letkun puodissa on sekatavara- ja asiamiespostipalvelut, kahvio, vesi- ja bensiinipiste sekä kotiinkuljetuspalvelu- ja tavaroiden välityspalvelu. Kauppa on kyläläisille tärkeä palvelu- ja kohtaamispaikka. Kesällä Letkun Pirtillä tai puodin pihalla on pidetty kesätoria. Kerran viikossa kylällä käy kirjastoauto. Kunnan järjestämä asiointiliikennepalvelu kuljettaa autottomia kyläläisiä kerran viikossa asioille Tammelan keskustaan ja Forssaan linja-autotaksalla. Julkinen liikenne on muuten heikkoa Forssaan ja Somerolle. 2-tiellä Hiisilän risteyksessä on pikavuoropysäkki.

Letkun Pirtti on kyläläisten kokoontumistila. Pirtin sali on talvella kylmä, joten se ei sovellu esim. liikuntaharrastuksiin talvella, mutta tanssikurssit siellä on pidetty lähes joka talvi. Pirtillä on vuosittain monia kylätapahtumia. Pirtillä kokoontuu näytelmäkerho ja koululla puutyökerho ja taidepiiri ”Letkun Rembrantit”.

Kylän yrittäjät tarjoavat pitopalvelua, koiranhoitopalveluita, metsä- ja kaivinkoneurakointia, puunkuljetusta, aurauspalveluja, koneenkorjausta, puunkuivausta, puutavara- ja rakennuspalveluita. Letkun pirttiä markkinoidaan juhlatilana yhteistyössä Härkätien pitopalvelun kanssa, jolle keittiötilat on vuokrattu.

Kylän alueella ja läheisyydessä on laajat ulkoilureitit, jotka ovat lähellä kylän laidoilla asuvia. Kylän keskusta-alueella ylläpidetään talviaikaan latuja, joita myös koululaiset voivat käyttää. Kylällä on oma uimaranta, joka kuitenkin kaipaasi kunnostamista.

Kylän kotitalouksille TOIMI-hankkeessa tehdyn palvelutarvekartoituksen perusteella kylälle vielä kaivatut palvelut olivat liikuntaan ja kädentaitoihin liittyvät kerhot lapsille ja nuorille, pesulapalvelut, tilapäinen lastenhoitoapu, atk-tukihenkilön palvelut, siivouspalvelut, elektroniikkaromun poisvientipalvelu.

Vapaa-ajanasukkaiden palvelutarvekartoituksen vastausten perusteella Letkun kesäasukkaat viettävät aikaansa vapaa-ajan asunnollaan lähes koko kesän ja lisäksi ympäri vuoden epäsäännöllisiä aikoja kerrallaan, kuitenkin viikonloppuihin keskittyen. Omaa mökkiä ei oltu valmiita antamaan vuokralle, vain yksi vastaaja olisi kiinnostunut mökkinsä vuokraamisesta. Vastaajista 23 % olisi kiinnostunut käyttämään mökkitalkkaripalveluja ja saman verran voisi harkita pysyvää muuttoa Letkulle. Mökkitalkkarin palveluista kysytyimpiä olivat lumen auraus, polttopuiden teko/tuonti, tien kunnossapito, rakennusten huolto ja kaikki kunnossa-tarkistukset. Lisäksi kaivattaisiin erityisesti pihapuiden kaatajaa ja ruohonleikkaajaa sekä kesätoria ja itsepalvelupesulaa. Ohjatusta retkeilystäkin oltaisiin jonkin verran kiinnostuneita. Paljon tuli myös ehdotuksia muista palveluista kuten esim. merkatut metsäpolut, liikuntapalvelut, polkupyörävuokraus, koneiden vuokraus. Palveluja koskevien kysymysten kohdalla tuli esille, että tiedotusta olemassa olevista palveluista tulisi tehostaa, esim. juomaveden saaminen kyläkaupalta tai pihapuiden kaatajan löytäminen jo kylältä ei ollut vielä kaikkien tiedossa. Letkun kesäasukkaat tuntuvat olevan kiinnostuneita mökkikylänsä palvelutarjonnasta ja olivat kirjanneet vastauksiin runsaasti ehdotuksia erilaisista palveluista ja toiminnoista, joita kylälle voitaisiin kehittää. Lisäksi löytyi runsaasti uusia tekijöitä, jotka tarjoavat taitojaan monipuolistamaan kylän palvelutarjontaa.

Ongelmat Koulun tulevaisuus on epävarma
Vanhusten palvelupäivän yhteistyö kunnan kotisairaanhoidon kanssa takkuilee
Kylätalon salin harrastustilojen talviaikainen lämpimänä pitäminen tarpeen
Kylätalon kunnossapitoon tarvitaan lisäresursseja
Kylän uimarannan kunnostaminen tarpeen

Tavoitteet: Jatketaan kylän markkinointia ja uusien lapsiperheiden aktiivista hankintaa kylälle ja sitoutetaan kunta kyläkoulun ja palvelupäivän vakiinnuttamiseen. Kyläkouluasiasa ajetaan yhteistyössä Tammelan kylien kanssa. Pirtin lämmityssysteemi uusitaan ilmalämpöpumpuilla tilojen talviaikaisen käytön monipuolistamiseksi. Laaditaan kunnostussuunnitelma kylän uimarannalle. Jatketaan toimia palvelutarvekyselyn pohjalta.

Toimenpiteet:

Selvitetään koulun erikoistumismahdollisuudet ja/tai yhteistyön lisääminen Eerikkilän, luontokeskuksen

Letkun kyläsuunnitelma

ja lähiseudun mautilojen kanssa.

Markkinoidaan palvelupäivää tehokkaasti ja neuvotellaan kunnan kanssa sopimus vuodeksi kerrallaan.

Haetaan kylähankerahastolta avustusta ilmalämpöpumppujen hankkimiseksi pirtin alakertaan.

Palkataan palkkatuella kyläavustaja kylätalon talkkariksi.

Laaditaan kunnostussuunnitelma uimarannalle yhteistyössä maanomistajien kanssa.

Jatketaan TOIMI -hankkeen palvelutarvekyselyn pohjalta palvelujen kehittämistä.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset, kunta, kesäasukkaat.

Yhdyskuntatekniikka

Kylän tiestö on pääosin hyväkuntoista. Kylän päätien varteen esitettiin kyläkyselyssä katuvaloja ja kevyenliikenteen väylää. Kylän vesijohtoverkosto on hyvä, mutta Vahaksesta 2-tielle verkoston paine ei ole riittävä uusien liittymien lisäämiseksi. Puhelinyhteydet ovat hyvät.

Ongelmat: Tiestössä ja liikenneturvallisuudessa on puutteita keskikylällä Härkätien kapeuden ja suurten ajonopeuksien vuoksi huolimatta 50 km nopeusrajoituksesta keskikylällä. Vesijohtoverkoston alhainen paine välillä Vahas – 2-tie.

Tavoitteet: Rakennetaan kylän päätien varteen kevyenliikenteenväylä ja katuvalot. Kiirehditään vesijohtoverkoston kunnostamista.

Toimenpiteet:

Aloitetaan neuvottelut kunnan ja tiepiirin kanssa, kysytään maanomistajien mielipiteitä.

Selvitetään, miten tonttipäivillä vireille laitetut Someron vesihuollon ja omakotiasukkaiden neuvottelut ovat edenneet painepumppuaseman asentamisesta kylälle.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset, kunta, tiepiiri, Someron vesihuolto

Ympäristö

Letkun kylä ja kulttuurimaisema on luokiteltu maakunnallisesti arvokkaaksi. Kylän maisema on peltoa, metsää ja järviä. Härkätien tienvarsinäkymät ovat pääosin siistit. Peltojen viljelyn väheneminen voi muuttaa maisemaa tulevaisuudessa, jos pellot metsittyvät. Torronsuon ja Liesjärven kansallispuistot ja luontokeskus sekä Korteniemen perinnetila edustavat alkuperäistä luontoa ja vanhaa maanviljelyskulttuuria. Kylälle on tehty muutama vuosi sitten Letkun kylähankkeen aikana maisemasuunnitelma, jossa on annettu ohjeita kylämaiseman kehittämisestä. Kyläkyselyssä ehdotettiin ympäristösuunnitelman tekemistä kylälle, esim. vesistöjen osalta. Tammelan kunnan kaavoitusohjelmassa on suunniteltu osayleiskaavan laatimista Letkulle vuosina 2008 – 2010.

Ongelmat: Maisemasuunnitelma on suurelta osin toteuttamatta ja kaipaa päivittämistä
Kylän vesistöjenhoito kaipaa suunnittelua

Tavoitteet: Jatketaan kylämaiseman kunnostamista päivitetyn suunnitelman pohjalta. Jokainen maanomistaja voi toteuttaa omille maille kohdistuvia maisemasuunnitelman ehdotuksia omassa tahdissaan ja laajuudessaan ja yleisillä alueilla suunnitelman ehdotuksia toteutetaan kyläyhteisön talkootyönä. Hoidettu kylämaisema on tärkeä markkinointivaltti hankkia uusia asukkaita kylälle ja kehittää kylälle matkailullisia elinkeinoja. Maisemasuunnitelman täydennykseksi laaditaan ympäristösuunnitelma erityisesti turvaamaan kylän vesistöjen säilymistä hyväkuntoisina.

Toimenpiteet:

Letkun pirtin piha-alueen ja parkkipaikan kunnostaminen istutuksin ja siistimällä.

Maisemasuunnitelman päivittäminen.

Ympäristösuunnitelman tarpeen selvittäminen.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset, kunta, yksityiset maanomistajat

Letkun kyläsuunnitelma

Yhdistys- ja yhteistoiminta

Tapahtumista, kokouksista ja harrastustoiminnasta tiedotetaan kylän kotisivuilla, ilmoitustauluilla, koulun kautta ja jakamalla yhteistyössä kaupan kanssa tehtävää kylätiedotetta joka talouteen. Kylän eri yhdistykset toimivat hyvässä yhteistyössä, mutta tiedonkulun tehostamiseksi voitaisiin pitää vuosittain muutamia yhteiskokouksia kylän asioista. Lisää aktiivisia toimijoita tarvitaan kylätoimintaan mukaan. Kyselyssä yli puolet vastaajista ilmoitti osallistuvansa talkoisiin ja kolmasosa vastaajista on valmis tulemaan mukaan kylän yhteisten asioiden kehittämiseen ja suunnitteluun. Lisäksi kolme vastaajaa halusi olla tekemässä kylälehteä. Vapaaehtoinen toimitustyö voisi myös olla jollekin kylän nuorelle mielenkiintoinen työkokemuksen hankintakanava toimittajantyöhön.

Kylällä on toteutettu useita EU –hankkeita kylätalon kunnostamiseksi, palvelujen ja uusien asukkaiden saamiseksi kylälle. Kylän alue on kuitenkin väestömäärältään liian pieni kannattavaan palvelutoimintaan. Kylien välisestä yhteistyöstä on jo saatu hyviä kokemuksia Härkätien Teatterin yhteydessä ja Tammelan kylien yhteistyöryhmässä mm. kyläkouluasiassa.

Ongelmat: Kylän sisäisen ja kylien välisen yhteistoiminnan lisääminen ja tiedonkulun tehostaminen

Tavoitteet: Tiedottamista kylän asioista kehitetään edelleen. Joka talouteen jaettava kylätiedote tai –lehti on tiedottamisen perusväline, jonka rinnalla pidetään yllä kylän kotisivuja. Kylän nuorille tarjotaan tiedotteen- tai lehdentekoa työharjoitteluksi vapaaehtois pohjalta tulevaa opiskelu- tai työpaikkaa varten. Kylän eri yhdistysten yhteistyötä kehitetään vuosittaisilla yhteisillä kokouksilla, joissa yhdistykset voivat sopia työnjaosta kylän asioiden hoitamiseksi. Lisäksi aktivoidaan kyläläisiä osallistumaan yhteisten asioiden hoitamiseen, esim. ohjaamalla eri asioista kiinnostuneita ihmisiä yhteen toteuttamaan mieleisiään asioita koko kylän hyväksi.

Toimenpiteet:

Jatketaan kylätiedotteen jakelua joka talouteen yhteistyössä Letkun Puodin kanssa.

Kootaan laajempi kylätiedote tai kylälehti kerran vuodessa, keväisin tai syksyisin ja selvitetään yhteistyömahdollisuudet kunnan nuorisotoimen ja/tai koulun kanssa.

Laaditaan kylälehteen ja kotisivuille eri yhdistysten toiminnan esittelyt ja järjestetään yhdistysten talvipäivät, joissa ideoidaan tulevaa toimintaa. Yhdistykset voisivat esitellä toimintaansa myös kylän kesätörillä tai järjestämällä esittäytymistilaisuuksia muille yhdistyksille ja kyläläisille.

Osallistutaan Tammelan kylien toimintaan.

Toteuttajat: Kyläyhdistykset, kyläläiset.

Letkun nelikenttä

Kylän sisäiset heikkoudet

- lasten vähäisyys
- väestön ikääntyminen
- julkiset kulkuyhteydet
- palvelujen kannattavuuden heikkeneminen
- maatalouden kannattavuuden heikkeneminen
- aktiiviviljelyn väheneminen vaarantaa kylämaiseman säilymistä
- katuvalot ja kevyenliikenteenväylä puuttuvat
- ulkoilureiteissä kehittämistä
- tiedonkulussa kehittämistä kylän sisällä

Kylän ulkoiset uhat

- kunnan koulupolitiikka
- tieto ei kulje kunnan ja kylän välillä
- työmatkaliikkumisen kallistuminen

Kylän sisäiset vahvuudet

- asukkaat
- kesäasukkaat
- tontinmyyjät
- jkv sivuelinkeinoja ja yritystoimintaa
- koulu
- kauppa ja asiamiesposti
- kunnan asiointipalvelu
- vesijohtoverkosto
- tiestö
- puhelinyhteydet
- Härkätie
- Letkun pirtti
- Luontokeskus
- Korteniemen perinnetila
- maisema
- laajat ulkoilureitit
- harrastusmahdollisuudet
- yhdistystoiminta
- talkoohenki
- kylätoimikunta
- Letkun maamiesseura ry
- EU-hankekokemukset

Kylän ulkoiset mahdollisuudet

- Eerikkilä (liikuntatilat)
- uudet asukkaat
- yrittäjien houkuttelu kylälle
- kaavoitus
- hajautetut vanhusten palvelut
- erikoistuneet kyläkoulut
- yhteistyö kunnan kanssa
- EU-hankerahoitus
- yhteiset seudulliset tai kylien väliset hankkeet
- Raha-automaattiyhdistyksen rahoitus